

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. Quæ sit forma hujus Sacramentis seu Absolutionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

rum, quæ ex certa intentione adhibentur à Ministro. Sufficere enim videtur, quod dolor hic adhibeatur, quantum satis est ad debite instruendum Tribunal; quod sufficienter instrui apparet, si dolor adfit, & confessio sequatur, exinde omnino futura dolorosa tui accusatio. Et consonare videtur sensus fidelium, qui omnino putant se sufficienter dispositos, si ex concione dolorem de peccatis concipiunt, & inde incipiunt ulterius cogitare de confessione, ad quam tamen dolor iste non videtur antecederet fuisse relatus, sed consequenter. Nec erudunt dispositionem suam contineri in subsequenti voluntate confitendi, sed potius in priori expresso dolore.

Accedit, quod juxta plerisque in satisfactione Sacramentali non requiratur hujusmodi expressa intentio, sed sufficiat libera impletio operis inuncti. Et quamvis in ea requireretur ratio specialis esset, quod satisfactio sit pars Sacramenti habens proprium & specialem effectum Sacramentalem, scilicet remissionem peccati. Deinde dolor sic elicitus sufficienter elevatur per ministrum, ut sit pars Sacramenti; ex parte autem penitentis seu suscipientis sufficere videtur intentio interpretativa, sicut in suscipiente ad Sacramenta, & in moribundo, qui absolvitur ob vitam Christianè transactam, quæ tantum est interpretativa confessio. Consequenter autem in tali dolore (qui secus quam narratio quædam peccatorum de se ordinatur ad remissionem peccatorum obtinendam) saltem esse interpretativa quædam relatio ad absolutionem Sacramentalem, quando non excluditur. Quare hæc doctrina videtur satis fundata.

Quod autem ad proximum attinet, non videtur sollicitè ambigendum de hac relatione, dum cogitat de dolore: quia etsi is postquam cœpit elici referatur ad Sacramentum, tamen dum refertur, ordinariè adhuc durat aut renovatur, sicque ipse quæ continuatus aut innovatus satis refertur antecederet ad Sacramentum: ut taceam in dolore de mortalibus confessis involvi necessarii propositum hujus Sacramenti.

Petes II. An contritio debeat præcedere confessionem? Existimat Coninck & pauci alii debere præcedere non tantum naturam, sed etiam tempore. Resp. tam in sufficere, si comitetur confessionem, immo subsequatur, dummodo ante absolutionem. Ita communiter Doctores. Et colligitur ex praxi Confessariorum, qui post confessionem penitentes excitant ad dolorem, non autem ad iterandam sub compendio confessionem (ut vult Coninck) quam Confessarii non cogitant; qui non intendunt, nisi dolorem exprimere; neque etiam cogitant penitentes, qui existimant priorem confessionem esse sacramentalem, & ut talem fecerunt. Consonatque praxis ista Rituali Romano Tit.

Ordo Ministrandi Sacram. Pœnit. ubi hæc datur Confessario instructio: Demum audita confessione utique Sacramentali (de qua agitur) ad dolorem & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendam ac melius instituendam inducet &c. Deinde confessio satis significat dolorem aut præcessisse, aut nunc existere, aut saltem ante absolutionem futurum esse. Præcedens etiam confessio aut concomitans satis est accusatio dolorosa ab ejusmodi dolore. Non enim debet esse dolorosa per dolorem inducentem, utpote qui satis diu antea potest fuisse elicitus, sed per concomitantem, prævium aut subsequentem. Quamquam semper adfit in quolibet serio se accusante aliqua saltem displicentia; ne alioquin sit non tam accusatio, quam historica quædam narratio, quæ non sufficeret, etiam quando dolor tempore præcessisset.

QUESTIO III.

Quæ sit Forma hujus Sacramenti seu Absolutionis?

DE formâ Absolutionis Rituali Romano Tit. de Sacramento Pœnitentiæ sequentia præscribit Sacerdoti seu Confessario. Cum penitentem absolvere voluerit, injuncta ei prius, & ab eo acceptata saluati penitentia, biliter adprimò dicit: Misereatur tui omnipotens Deus; & dimisis peccatis tuis, perducatur ad vitam æternam. Amen. Deinde dextrâ versus penitentem elevata dicit: Indulgentiam absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat: & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Si penitens sit laicus, omittitur verbum, suspensionis. Passio Domini nostri Jesu Christi, merita beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum: quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ & præmium vitæ æternæ. Amen. In Confessionibus autem frequentioribus & brevioribus omitti potest, Misereatur, &c. Satis erit dicere, Dominus noster Jesus Christus, &c. ut supra, usque ad illud, Passio Domini &c. Vigente vero aliquâ gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit: Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Hactenus Rituali præstatum. Non est etiam necesse in Confessionibus ordinariis absente apparentiâ censuræ præmittere absolutionem ab eadem. Ordinariè autem, præsertim in concursu penitentium, uti

22.
Forma Sacramenti cum precibus laudabiliter adungi solent ex Rituali Romano describitur.

Brevi formula in necessitate.

solvo

Alia in concursu pœnitentium, vel alias ad libitum adhibet. 23.

sole hâc similivè brevi formulâ : *Ego te absolvo ab omni censura, si quam incurreris. Pœnitentiæ, de ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.*

Forma essentialis qua.

Propria porrò ipsius Sacramenti forma consistit in his verbis, *Ego te absolvo à peccatis tuis.* De quibus id constat ex sensu & praxi universalis Ecclesiæ. In quibus etiam aperte exprimitur executio potestatis à Christo data: *Joan. 20. Quorum remisistis peccata &c.* Unde *Florentinum in Decreto* expressè ait, *formam hujus Sacramenti esse, ego te absolvo &c.* Similiter *Tridentinum sess. 14. cap. 3.* docet, *formam in illis ministris verbis positam esse, Ego te absolvo &c.* Quibus quidem de Ecclesiæ sancte more preces quædam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentialiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria, ut inquit *Tridentinum.* Immo sine peccato possunt omitti, & passim pro libitu omittuntur.

24. Invocatio Trinitatis non spectat ad essentialiam formæ.

De invocatione quoque *S. S. Trinitatis* satis constat apud Doctores unanimiter contra *Durandum*, quod non sit de essentiali formæ; cum nec Scriptura, nec Concilia hoc exprimant (ut sit in forma Baptismi) nec sensus Ecclesiæ id doceat, quin immo sensus communis sit in oppositum. Nullatenus tamen consultum est, verba hujus invocationis omittere sine rationabili causa, idque ob universalem Ecclesiæ consuetudinem: ob quam *Bonacina* & alii existimant non omitti sine culpa veniali. Quod tamen negant plures alii, dicentes consuetudinem istam esse liberam.

Cujus proinde effectus non suspenditur eo usque.

Hinc patet, effectum Sacramenti conferri, antequam invocetur Trinitas: cum antecedenter Sacramentum sit substantialiter perfectum.

Ly Omnibus non est addendum.

Non est præterea necesse absolventem dicere, *ab omnibus peccatis* juxta Doctorum certam sententiam, quam confirmat communis usus & Rituale Romanum reformatum, quod sustulit particulam, *omnibus.* Modus enim loquendi indefinitus æquivaleret universali, quantum expedit, scilicet, quantum ad omnia peccata tunc absolutionis & remissionis capacia. Et alioquin peccata venialia non necessariò omnia simul remittuntur.

25. Sufficiens ad valorem Absolvo te.

Porrò verba formæ *num. 23.* expressa non ita sunt omnia de essentiali, quin salvo Sacramenti valore aliqua possint omitti: nam juxta Doctores communiter sufficit dicere: *Absolvo te*: eò quod pronomen *ego*, satis involvatur in verbo *absolvo*: idemque verbum et si indifferens ad absolutionem à variis vinculis, tamen in circumstantiis, in quibus profertur, satis determinatur ad significandam absolutionem à peccatis, quam pœnitens petit. Quod confirmatur non modicum ex ritu seu formâ Græcis usitatâ, de qua *num. 29.* Immo hoc Quidam adeò indubitanter tradunt, ut exi-

stiment *ly à peccatis* posse omitti sine gravi culpa. Quod tamen difficultatè non habet ob aliquale dubium de valore Sacramenti: nam illud valere negant *Paludanus*, *Petrus Soto* & quidam alii, ac inter Recentiores *Azerius*. Pro quibus

Dices: *Tridentinum supra* docet formam Sacramenti esse: *Ego absolvo te &c.* Ubi (ut patet ex verborum supra relatorum contextu) loquitur de formâ essentiali, & per *ly*, *et cetera*, satis significat, attentò similiter contextu, adhuc aliqua alia verba pertinere ad essentialiam formæ quæ non possunt esse alia quam hæc, à peccatis. Resp. Concedendo totum. Nam verba ista formaliter seu quoad sensum ac significationem sumpta verè sunt de essentiali: non tamen sumpta materialiter (ut ita dicam) quasi debeant expressè poni, quando æquivalenter continentur in aliis; prout illa continentur in prioribus verbis, quatenus prolatis in certis circumstantiis, jam dictum est. Nam certè *Tridentinum* etiam expressit in forma pronomen *ego*: quis tamen dubitat, quin illud salvo valore possit omitti, veluti satis contentum in verbo *absolvo*.

Incertum magis est, an quando posteriora verba formæ expressè adduntur, suspendatur eò usque Sacramenti significatione & effectus. Alii negant, alii affirmant. Probabilius videtur id pendere ab intentione profertentis; quæ apparet essentialis, quòd *ly absolvo* determinatè significet absolutionem à peccatis, quando alia verba non exprimuntur: dum autem exprimuntur, videtur loquens velle per singula verba significare id, quod propriè per se significat, adeoque sumere tunc *ly absolvo* in significatione generali determinandâ per verba subsequentiâ à peccatis tuis. Quod etiam in talibus circumstantiis esse penes voluntatem loquentis, patet; quia in iisdem circumstantiis frequenter dicit, *Ego te absolvo*, & addit, *ab omni vinculo excommunicationis*; tunc autem *ly absolvo* tantum significat absolutionem in genere: ut etiam, dum urgente necessitate juxta præscriptum Rituali Romani eadem propositione à censuris & peccatis absolvit dicens: *Ego te absolvo ab omnibus censuris & peccatis*; tunc enim non perficitur Sacramentum ante *ly à peccatis*, & consequenter *ly absolvo* potest ex intentione ministri sumi generaliter, volendo, ut determinetur ad absolutionem à peccatis per verba expressa ad hoc instituta.

Nota, verba formæ debere profertur indicativè aut modo æquivalenti, non precativè aut modo deprecativè, juxta Doctores communiter: nam forma hoc modo prolata est substantialiter diversa quoad significationem; non sunt autem in hoc Sacramento duæ formæ, quæ quoad sensum substantialem differant. Deinde ab-

olutio est actus judicialis; cui non congruit forma deprecandi alterum pro remissione. Denique Sacerdos talem deprecationem solet praemittere; quâ petit à Deo remissionem peccatorum poenitentis, & tamen constat ex Tridentino supra illam non esse formam Sacramenti.

Neque oppositum de forma deprecatoria conficiunt verba Patrum Latinorum, apud Joannem Morinum, l. 3. de administrat. Poenitentiae c. 8. & 9. sanè intellecta. Prout nec sufficienter probant Ritualia antiqua, sive edita (de quibus agit c. 10.) sive manuscripta, de quibus agit c. 11. Quamvis enim meminerint piarum precationum Sacerdotis (quales & modò praemitti solent) formam tamen indicativam non excludunt: quam exprimit antiquum M. S. litteris Longobardicis exaratum ante annos 600. ipsius Morini iudicio, & Liber Sacramentorum B. Gregorii, non minor annis 800. iudicio Morini in Excerptis ad Calocum Operis de antiquis Sacramentorum libris, ubi post titulum, Absolutio Poenitentis, concluditur: *Capus nos viriuge freti, & clementia confissi, humillimè imprecantes pietatem suam, Absolvimus te à vinculo suorum omnium delictorum &c.* Similiter in Codice antiquo Ecclesiae Bellovacensis (omissis aliis, quæ etiam refert Morinus supra c. 11.) habetur: *ipse te absolvat ab omni vinculo peccatorum, & quantum fragilitati meae permittitur, Ego absolvo te ab omnibus peccatis tuis.* Immo quæ Morinus in sensu optativo sive deprecativo accipit, rectè sensum imperativum admittunt, aut judicativum habent implicitum. Sanè cum in variis Libris ab ipso allegatis precationes multiplicentur seu repetantur; sciri non posset, an omnes, vel quæ substantiam formæ absolutionis constituant. Immo si quæ essentiam aliquando constituisent, utique constituerent hodie, quando nil circa substantiam Sacramenti potuit immutari. Atque quæ ante prolationem formæ hodiernæ indicativæ (in qua juxta fidem vis Sacramenti potissimum consistit) jam Sacramentum foret constitutum. Denique vetustissima & obscura monumenta sunt incertæ auctoritatis, nec possunt præjudicare claræ consuetudini S. Romanæ Ecclesiae, cujus Rituali (uti præfatur Paulus V.) receptos & approbatos Catholicæ Ecclesiae ritus continet, item quæ Ecclesia Catholica, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit; ut ad quæ præscriptum in tanta Ritualium multitudine sua ministeria Sacerdotes peragerent, ac inoffenso pede ambularent.

Non obstat, quoque quod in Euchologio seu Rituali Græcorum non appareat forma absolutionis, nisi deprecativa, quæ Sacerdos pro poenitente Deum rogat, ut condonet ei peccata confessa. Nam Græcos nihilominus uti formâ absolutâ & indicativâ pro comperto habet Jacobus Goar in Notis Euchologii in Orationes super poenitentes: Acceptâ enim

occasione à verbis poenitentis, *Precor, ut veniam mihi eroges, absolvere consueverunt dicendo: Habeo te condonatum, seu veniam donatum; aut sis condonatus.* Quod perinde est, ac si diceretur, Facio te veniam donatum. Absoluta enim locutio potest imperative enuntiari; sicut in ordinatione sacerdotis *Accipe potestatem, idem est, quod, Do tibi potestatem, Abstinent autem Græci ab indicativo activo, eò quòd id excellentiam quamdam sonet, ac ne minister sibi, auctoritatem arrogare videatur.* Unde Episcopus apud illos dicit (ut refert Goar supra) *Humilitas mea habet te condonatum; Patriarcha verò, Mediocritas mea habet te condonatum.* Potuitque similis forma, etsi in Euchologiis non expressa, esse per traditionem accepta, prout accepta est forma Latinorum, quæ similiter in antiquioribus Ritualibus vel Sacramentariis aut Scriptoribus passim non reperitur expressa. Quare non fuit desuper Græcis in Florentino mota quæstio, nec eis, veluti rectè sentientibus & practicantibus data instructio, qualis & quidem ampla fuit data Armenis.

Unde non est audiendus Joannes Morinus l. 8. de administratione Poenitentiae c. 12. ex professo asserens Græcos hæcenus in absolutione à peccatis nullâ alia formulâ usos esse, quam deprecativa: quam tamen esse validam putat insuper ex eo, quod juxta Clementem VIII. in instructione super Ritibus Græcorum (quæ edita est anno 1595.) dicat: *In casu necessitatis Presbyteri Græci Catholici possunt Latinos absolvere; utique per formam eis usitatam, quæ etsi fusior, compendiosè est hæc, aut similis: Domine remitte, dimitte, condona peccata hujus N. quia tua est potentia; tuum regnum Patris &c.* Nam ultra præallegata, contra facit, quòd Petrus Arcadius diligentissimus Græcorum Rituum indagator apud Morinum supra à ex ipsis Græcis, ac manuscripto libro idiomatis Ruthenorum deducit formam indicativam (contra quam nil refert Morinus, quo suum intentum conficiat) in sensu eandem cum Latina. Quod autem dicit hanc formam *Michælis Patriarchæ Antiocheni, qua usus est erga Theodosium zygomalum, Mediocritas nostra habet veniam condonatum spiritualem filium suum Theodosium in quibuscumque etiam ipse ut homo deliquit, atque in Deum verbo, opere & cogitatione &c.* respicere absolutionem ab excommunicatione, non solum gratis dicitur, sed & falsum esse docent vel ipsa verba postrema: cum ob ea, quæ cogitatione deliquerit, non poterat esse excommunicatus, uti nec ob quævis peccata, sive in quibuscumque deliquit. Similes formas indicativas habet Euchologium Abbatianum, & Gabriel Philadelphus Metropolitæ, quorum excerpta refert Morinus ipse ad Calocem sui Operis. Ut proinde aliæ, quæ deprecationem forte sonant, sint juxta Arcadium imperativæ quoad sensum, & concordandæ

30.
Examinatur, quæ in contrarium adducit Morinus.

dandæ cum forma Ecclesiæ Romanæ, omnium Ecclesiarum Matris ac Magistræ.

QUÆSTIO IV.

Quis sit verus Sensus formæ Absolutionis?

31.
De sensu
formæ opi-
nio Magi-
stri erronea
refellitur.

Magister *disp. 18.* existimavit verba Absolutionis habere hunc sensum: Ego te ostendo seu declaro absolutum. Sed est contra proprietatem verborum formæ, & ipsius Christi *Joan. 20.* & contra *Tridentinum sess. 14. can. 9.* definiens, absolutionem esse actum judiciale, & non nudum ministerium pronuntiandi & declarandi peccata esse remissa.

Altera Hu-
gonis expli-
catio erro-
nea rejicitur.

Secundò *Hugo de S. Victore* refertur existimasse hunc esse sensum: Ego te absolvo, non quidem à reatu culpæ (quem putabat antecedenter à Deo semper esse remissum) sed pœnæ æternæ. Quod tamen erroneum est: tum quia reatus pœnæ æternæ simul dimittitur cum ipsa culpa mortali, ut docet *Tridentinum*, & traditur in materia de Justificatione: tum quia reatus ille non subest in peccatis venialibus aut confessis. Immo peccata subijci possunt absolutioni, etsi ne quidem reatus pœnæ temporalis subest.

Tertia alio-
rum expli-
catio resu-
tatur.

Aliqui alii dixerunt sensum esse hunc: Ego te absolvo, non quidem à culpis, sed ab obligatione ea subijciendi clavibus Ecclesiæ. Sed omnino falsum est: tum quia est contra proprietatem verborum formæ & ipsius Christi: tum quia (ut alia omittam) in culpis venialibus vel aliàs confessis non est talis obligatio, & tamen super illas verè profertur forma.

Quarta
D. Thomæ
improbatur.

Divus Thomas quest. 84. art. 3. ad 5. dicit sensum esse hunc: Ego tibi impendo Sacramentum absolutionis. Sed est contra proprietatem verborum. Nec est ratio, cur forma hujus Sacramenti potius talem sensum efficeret, quàm forma Baptismi hunc: Ego tibi confero Sacramentum Baptismi. Deinde expositio est obscura, immo in ea idem explicatur per idem: cum adhuc maneat difficultas, quid in ista expositione significet absolutio. Essentque juxta illam verba reflexa supra se, & solum significarent semetipsa: cum Sacerdos ex ipso Sacramento Pœnitentiæ solum ponat verba absolutionis, & per illa Sacramenti effectum.

32.
Quinta
Francisci
Suarez ex-
penditur.

Suarez disp. 19. sect. 2. & plures alii sic explicant: Ego, quantum est in me, tibi confero gratiam remissivam peccatorum tuorum. Et hæc quidem explicatio quoad rem verissima est, cum de facto saltem fiat remissio peccatorum mortalium, immo in Sacramento etiam venialium, per ipsam gratiam; quæ quatenus per hoc Sacramentum confertur, est remissiva peccati, si adhuc supervit, etsi per accidens aliquando

illud non tollat, quia scilicet antea remissum est. Nihilominus verba Absolutionis attonatâ significatione propria, aut velut naturali (quæ hîc inquiritur) non videntur significare determinatè gratiam: possentque verificari, etsi Deus sine gratiâ peccata remitteret. Deinde non obstante gratiâ esse remissivâ peccati, possent peccata de absolutâ potentiâ non remitti; tunc autem verum esset dicere: ego confero tibi gratiam remissivam peccati, non autem: ego te absolvo à peccatis. Præterea etiam forma Baptismi habet hunc sensum sacramentalem, quod scilicet baptizans per eam ministerialiter confert gratiam remissivam peccati: eundemque sensum habet etiam alia forma Sacramenti Pœnitentiæ, si Christus eam instituisse, v. g. hæc: Amplius noli peccare.

Quare melius & simplicius verba intelliguntur hoc modo: Ego quantum est in me, condono tibi peccata tua, sive pœnitentia tibi remissionem peccatorum & commissorum. Ita plures Doctores. Ratio est: quin ita sonant verba, & ex iis talem sensum mox erueret, qui intelligit linguam latinam. Consonat etiam idem sensus verbis Christi *Joan. 20. Quorum remisseris peccata &c.* Quare præcedens sensus est sacramentalis, hic quasi grammaticalis & speculativus, Uti grammaticalis sensus formæ Baptismi est, quod minister abluat corpus alterius sub invocatione SS. Trinitatis, Cui actioni debet intentionatè jungitur significatio prædicta Sacramentalis.

Petes, quomodo verificetur forma, quando peccata antecedenter sunt remissa, sive per contritionem, sive per præcedentes confessiones, cum tunc non inveniat, quod per illam remittatur. Resp. adhuc verificatur, quia peccata remittuntur quantum est ex parte ministri, & ipsius formæ, sic operantis circa peccata pœnitentis, ut vi illius tollerentur, si adhuc essent. Inde tamen non sequitur posse dari absolutionem, etsi nulla peccata verè remissa: nam absolutio cadit super peccata aliquando commissa velut materiam circa quam, uti & ipsa confessio ac contritio.

Dices: Non verè quis diceret: ego absolvo te à vinculis corporeis; si alter jam antea ab iis erat solutus: ego idem est in præsentem. Resp. Neg. Conf. nam solutio in antecedente significata est physica, adeoque circa objectum physicum & actu existens; cum tamen illud supponatur amplius non existeret. In præsentem autem solutio est moralis, quæ communi iudicio sufficienter verificatur circa vinculum præteritum, quando est talis actio, vi cuius vinculum tolleretur, si adhuc esset. Sic enim communi iudicio debitum adhuc semel dimissum rogati iterum dimittimus, similiter rem aliàs promissam iterum promittimus.